

Kateřina Burgersteinov: **Adaptace literárních děl na příkladu Ladislava Fukse**

posudek bakalárské prce
stav eske literatury a komparatistiky

Kateřina Burgersteinov se soustředila na problematiku adaptace literárního díla obecne a na rzne druhy adaptací děl Ladislava Fukse, predevším filmové, dále divadelní, televizní, rozhlasové, s cílem na konkrétních příkladech „představit adaptaci jako jeden z nejstarších mechanismů kultury vůbec a souasne věnovat pozornost adaptačním technikım a operacím jednotlivých médií, využívajících literární material v závislosti na svych specifických vlastnostech“. Zvolené zamerenı na otázky intertextuality a intermediality, na „překlad“ mezi semiotickymi systémy jako dynamický, kreativní proces zahrnuje mezioborová hlediska a představuje nelehké tema – souasne myšlení o otázkách adaptace je znacne rozsáhlé a mnohostranne, s textove-analytickými i kontextovými přístupy. Volba Fuksovych textů pro jejich „významovou otevřenost a mnohoznačnost“ a „ıroke pole možností tvořivého překladu“ se jeví jako příhodná.

V první asti prce se autorka věnuje otázkám a procesu adaptace obecne i z různorodých hledisek, přičemž vychází zvláště z prací Lindy Hutcheonove a Seymoura Chatmana. Na základě przkumu literatury předmětu registruje i některé další podněty a typologie adaptací, dále vymezuje některé aspekty, jež adaptace ovlivnuji (motivace, autorství, kontext, recepce, ale i prce s postavami a prostředım, dále typy „média“ a jejich prostředky). Následuje zkratkovitá kapitolka věnovaná Ladislavu Fuksovi jako litertovi – jako jakýsi předěl (to, co potřebovala autorka říci o Fuksove stylu a osobitosti, mohla uelnejı velenit na odpovídajících místech přímo do následujícího výkladu). Předznamenává druhou podstatnou ast prce, jež vychází ze zmíněného metodologického základu. Je analýzou filmových, divadelních a rozhlasových, resp. audio adaptací próz Ladislava Fukse *Spalovač mrtvol* a *Příběh kriminálního rady*. Snaží se sledovat zvláště adaptační postupy týkající se výstavby a zástupnosti vyznamove symboliky a postihnout rozdíly v interpretačních realizacích, přičemž se ovšem soustřeďuje hlavně na postavy, prostředı a dejove linie v popisném výkladu, místy s pozoruhodnými postřehy, místy spíše „dojmovem“, někdy bohužel i banalizujıcım (většinou v souvislosti s opakováním, jaké osobite prostředky mají jednotlive umělecké druhy k dispozici, resp. ím se vyznačují). Využívá přítom i znalost dobových kritik a dalších sekundárních ohlasů. Snahu o komplexnost zpracování dokládá příloha prce – kompletní soupis adaptací Fuksovych literárních prací.

Závěr předložené prce působí spíše povrchne, jako shrnutí nepresvedcive a vzbuzuje tak další otázky, viz např. formulace: „je adaptace vždy ovlivněna kontextem, tvůrčím zásahem, popř. změnou média. [...] Odlisne pojetí adaptací ovlivnuje i osobnost adaptatora, prave tento faktor nabízí prostor k dalımu rozırenı jednotlivých kapitol s příklady adaptací“ (s. 46–47).

V klıcovych rysech se autorce daří ukázat, jak (i zda) jednotlive typy adaptací pracují s rozlišujıcımi znaky a postupy Fuksovych textů. Problém (z literárněhistorického hlediska) lze spatřovat v souvislosti s funkčním rozlišovanım zmiňovaných fenomenů,

jejich rovin a vztahů, v užívání pojmů. Jsou „symbolika, metafory, cykličnost děje atp.“ jen „literární prostředky“ (s. 46), nebo s nimi přirozeně a svým způsobem pracují i jiné druhy umění, tj. i jejich umělecké adaptace? Je-li „adaptace je proces, při němž vzniká nové dílo inspirované dílem jiným“ (s. 7), resp. „proces utváření nového díla podle díla původního nebo [...] výsledek tohoto procesu (s. 8), nejde tedy pouze o „změnu média“ (s. 7). Jde o vztah dvou uměleckých děl, až poté je myslím na místě otázka druhů umění a až následně jde o zprostředkování, tedy o „média“ a technologie.

Bylo by třeba zásadněji vymezit a rozlišovat: literaturu, film a drama (divadelní, televizní či rozhlasové) jako specifické druhy umění, dále audioknihy v jiné rovině. Autorka deklaruje, že v případě audioknihy se „nejedná o adaptaci, ale pouze o interpretaci“ (s. 44), uvádí ji v samostatné kapitole vedle adaptací (jako příklad „přetlumočení knihy jiným médiem“ pro srovnání s rozhlasovou hrou), avšak bere ji jen jako redukci textu, nikoli přepis, tj. autorskou úpravu, jako „pouhé přetlumočení“. Nemůže být takové přetlumočení, něco ubírající, něco přidávající, vlastně literární adaptací, jež je pak čtena, stejně jako může být čten literární originál? A lze film, televizi, rozhlas, operu, videohru atd. shodně označit jako „média“? Pojmy „médiu“ a „žánr“ autorka přebírá z Hutcheonové dosti nekriticky a uplatňuje spíše mechanicky, resp. nedůsledně ve světle výše naznačených logických distinkcí a rovin. Na různých místech např. čteme: „Formou, která se mění, může být jak médium tak žánr [sic]“ (s. 9); „při dramatizaci se pouze mění médium, a tvůrčí proces, resp. interpretace jsou až druhotné“ (s. 20).

Předložená práce se vyznačuje též patrnou formulační nejistotou (příliš častá jsou autorčina nadbytečná sebereflektující sdělení, o čem bude dále psát, čemu by se „chtěla věnovat“ atp.), nedostatky má i z hlediska formálního (vedle překlepů najdeme i hrubky, např. „vyplívá“ na s. 46, časté problémy s interpunkcí, chybějící mezery za tečkami, spojovníky místo pomlček). Otázky, jež práce klade, zvláště intertextové povahy, otevírají slibný interpretační prostor, ve zpracování však bohužel působí poněkud rozpačitě a očekávání docela nenaplnuje. Problém předložené práce spočívá především v práci s pojmy, v ne příliš ústrojném propojení obecných, teoretických úvah a interpretací konkrétních adaptací Fuksových próz různého typu, zůstávajících namnoze jakoby v půli cesty k postižení jejich zásadních významových momentů jakožto nových, svébytných uměleckých děl.

Celkově lze konstatovat, že bakalářská práce „Adaptace literárních děl na příkladu Ladislava Fukse“ splňuje kritéria stanovená pro daný typ závěrečné práce; Kateřina Burgersteinová přes výše zmíněné výhrady v zásadě naplnila zadání a projevila schopnost zaujaté literárněhistorické práce. *Doporučuji její práci k obhajobě a navrhuji hodnocení dobře.*

Praha 20. srpna 2021

doc. PaedDr. Luboš Merhaut, CSc.